

A portrait of Rein Jan Hoekstra, an older man with glasses, wearing a dark suit, white shirt, and a red patterned tie. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a blurred indoor setting.

Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's:

'Een sterk Veiligheidsberaad en bindende afspraken'

Op 18 september 2013 presenteerde de Evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's, onder leiding van Rein Jan Hoekstra, haar rapport. De evaluatie toont aan dat het ontwikkelen van veiligheidsregio's een gunstig effect heeft gehad op de kwaliteit en effectiviteit van de rampenbestrijding. Hoekstra doet in zijn rapport elf aanbevelingen.

De veiligheidsregio's zijn op de goede weg, maar op een aantal punten moet het beter. Zo adviseert de commissie dat het Veiligheidsberaad centrale afspraken gaat maken met landelijk georganiseerde samenwerkingspartners. Dit leidt tot de noodzakelijke uniformering van proces-

sen. Ook moet het toezicht op de prestaties van de veiligheidsregio's effectiever. Hiertoe moet de Inspectie VenJ met een handhavingsstrategie gaan werken.

Bindende afspraken essentieel

De drinkwatersector vindt het van groot

belang dat het bij de centrale afspraken met landelijk georganiseerde samenwerkingspartners gaat om bindende afspraken, waar alle regio's zich aan moeten committeren. *Is dat ook wat de Evaluatiecommissie met deze aanbeveling voor ogen heeft?*

Rein Jan Hoekstra: 'Ja, dat klopt. Het Veiligheidsberaad – bestaande uit de burgemeesters die voorzitter van de 25 veiligheidsregio's zijn – is een 'trait d'union' tussen het gemeentelijke niveau en het rijk. Dat moet zich ontwikkelen tot een club met heldere verantwoordelijkheden en taken, die je echt kunt aanspreken en die goed op de hoogte is van de situatie in het land. Daarbij zijn centrale en landelijk bindende afspraken met de samenwerkingspartners noodzakelijk. Natuurlijk is daarbij consensus belangrijk, maar soms moet je ook gewoon een meerderheidsbesluit kunnen nemen.'

Landelijke doelstelling

'Ik ben blij dat minister Opstelten in het Algemeen Overleg Nationale Veiligheid op 28 november vorig jaar heeft aangegeven dat hij de samenwerkingsafspraken tussen veiligheidsregio's en crisispartners tot een landelijke doelstelling wil benoemen. Het is jammer dat hij het Veiligheidsberaad nog geen wettelijke taak wil geven om landelijke en bindende afspraken te maken met de partners, terwijl de wet daartoe wel de mogelijkheid biedt. Maar we moeten niet vergeten dat het hier om een recente wet gaat: de rol van het Veiligheidsberaad moet zich nog verder ontwikkelen.'

Verlengd lokaal bestuur

'De Wet veiligheidsregio's is gebaseerd op het beginsel van 'verlengd lokaal bestuur': rampen beginnen immers meestal lokaal en daar zit in eerste instantie ook de meeste kennis. Dat betekent ook dat het Veiligheidsberaad tot op zekere hoogte zijn eigen koers kan varen. Er zijn dan wel enkele lieden in dat beraad nodig, die hun nek uitsteken en een visie ontwikkelen op waar ze naartoe willen. Daarom roep ik alle partijen op hun kennis en ervaring ter beschikking te stellen, om te voorkomen dat elders het wiel opnieuw moet worden uitgevonden. Vooral de burgemeesters van de grote steden moeten hun rol nadrukkelijker pakken bij dit beraad. Zij beschikken over veel relevante knowhow en kunnen de positie van het Veiligheidsberaad versterken.'

Maak een handhavingsladder

U pleit ervoor dat de Inspectie Veiligheid en Justitie (VenJ) met een handhavingsstrategie gaat werken, iets wat Vewin van

harte ondersteunt. *Hoe ziet u deze handhavingsstrategie voor zich?*

Hoekstra: 'Zoals ook elders, heb je op dit terrein een handhavingsladder nodig. Als centrale overheid moet je wel in de gaten hebben wat er speelt in het land: je hebt een netwerk nodig. De Commissarissen van de Koning kunnen daarbij een rol spelen, als antenne voor het oppikken van signalen uit hun provincie. Je kunt dan denken aan een model, waarin de minister of de Commissaris bij knelpunten een waarschuwing doet uitgaan met een termijn voor verbetering. Daarna zou er verscherpt toezicht door de Inspectie VenJ kunnen worden ingesteld, en uiteindelijk komt dan wat mij betreft de aanwijzingsbevoegdheid van de minister in beeld.'

Wat is u tijdens uw onderzoek opgevallen aan de samenwerking tussen veiligheidsregio's en vitale sectoren, waaronder de drinkwaterbedrijven? Waar zitten naar uw inzicht de knelpunten?

Hoekstra: 'Er zijn bij de stakeholders in en rondom de veiligheidsregio's veel belangen te onderscheiden, die niet altijd parallel lopen, en daar hebben de knelpunten met de crisispartners vooral te maken. Juist daarom is het belangrijk dat er centrale en bindende afspraken komen. Het risico bestaat anders dat landelijk opererende partijen met alle 25 regio's aparte afspraken moeten gaan maken, en dat lijkt me onwenselijk. Naast een handhavingsladder zijn dus ook landelijke doelstellingen nodig, zodat de Inspectie VenJ periodiek kan controleren wat er is terechtgekomen van de afspraken met de vitale sectoren.'

Stevige positie Veiligheidsberaad

Hij vervolgt: 'Het is zaak dat het Veiligheidsberaad zich ontwikkelt tot een gremium met de nodige daadkracht en een stevig mandaat. De activiteiten moeten niet te zeer afhankelijk zijn van incidentele financiering door de gemeenten. Daarvoor heb je een eigen jaarbudget nodig, dat is gekoppeld aan prestatieafspraken. De veiligheidsregio's vormen een hulpmiddel om de rampen- en crisisbestrijding te verbeteren: dat kunnen ze niet alleen, daar hebben ze alle partners en hun kennis bij nodig. Dat betekent dus: voelhoorns uitsteken, goed luisteren, overleggen en veel communiceren.'

U pleit niet voor schaalvergroting van de veiligheidsregio's conform de tien regionale politie-eenheden en de nieuwe meldkamerorganisatie. Vewin vindt dat verschil in schaalgrootte de samenwerking tussen de partijen niet ten goede komt. Daarnaast is een groot aantal veiligheidsregio's niet in staat om te anticiperen op grensoverschrijdende risico's. Bundeling van expertise en capaciteit zou uitkomst bieden. *Hoe ziet u dit?*

Hoekstra: 'De commissie meende dat er niet méér structuurwijzigingen moeten worden aangebracht dan strikt noodzakelijk. De nieuwe indeling van de politieregio's is net opgestart; het lijkt me geen goed idee om daar meteen bij aan te sluiten, mede omdat ook de Wet veiligheidsregio's vrij recent is. Wel kun je je afvragen of bepaalde veiligheidsregio's niet moeten aansluiten bij hun naastgelegen 'grotere broers': daar zit immers veel kennis en capaciteit. Daarom moeten de samenwerking tussen de kleinere en de grotere veiligheidsregio's én de samenwerking tussen de regio's en de landelijke crisispartners ook deel uitmaken van de landelijke doelstellingen van de minister, evenals overigens de controle daarop. Bij grensoverschrijdende risico's kan een Commissaris van de Koning een coördinerende rol spelen, maar van het grootste belang blijft dat het Veiligheidsberaad als een spin in het web zit, met een directeur die beschikt over een sterk netwerk en die goed communiceert met de verschillende stakeholders.'

Rein Jan Hoekstra (1941) heeft een lange carrière in het openbaar bestuur. Tot 1970 was hij advocaat en procureur in Rotterdam; daarna werkte hij eerst bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en vervolgens bij het ministerie van Algemene Zaken, waar hij in 1986 secretaris-generaal werd. Van 1991 tot 1994 was hij daarnaast coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In 1994 werd hij lid van de Raad van State, wat hij tot 2011 bleef. Hoekstra bekleedde veel bestuursfuncties en was informateur bij de kabinetsformatie in 2003 en 'verkenner' bij de formatie in 2006/2007. Hij is de afgelopen jaren voorzitter van verschillende onderzoeks- en evaluatiecommissies geweest.